

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:102

av Rossana Dinamarca m.fl. (V)

Radio och tv i allmänhetens tjänst

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör utredas hur ett grundlagsskydd för public service-uppdraget ska utformas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Uppdraget för SVT, SR och UR är att informera, underhålla och utbilda. Public service ska ge lyssnare och tittare allt från nyheter och dokumentärer till nöjesprogram och kunskap – på ett sakligt och objektiva sätt. För att public service ska kunna uppfylla sitt uppdrag krävs att public service har en god och långsiktig finansiering, hög legitimitet hos svenska folket och är oberoende gentemot statsmakten, politiker och näringsliv.

Vi vill ha en bred radio och tv i allmänhetens tjänst med ett utbud som gör att den som vill kan klara sig utan kommersiella kanaler och dyra abonnemang och ändå få tillgång till information, underhållning och utbildning. Vår ståndpunkt skiljer sig således från dem som förespråkar att public service ska ha ett smalare utbud som enbart omfattar nyheter och sådana program som ”inte har någon naturlig avsättning på marknaden”. Det är mycket viktigt att public service behåller sitt breda uppdrag och att det finns en tydlig bildnings- och kunskapslinje i public service-uppdraget. Framöver vill vi att public service-företagen ska fortsätta att vidga och fördjupa sitt kulturansvar.

Vänsterpartiet anser att licenssystemet har varit bra eftersom det både har garanterat ett oberoende gentemot statsmakterna och gett en hållbar finansiering. Detta system kommer dock inte att överleva utan förändringar. Sådana förändringar bör utredas med två utgångspunkter: Public service oberoende ska garanteras och finansieringen ska vara långsiktigt hållbar. Finansieringen ska också klara av förändrade mönster för hur

allmänheten tar del av public service-företagens tjänster. Vänsterpartiet vill dock inte att public service ska skattefinansieras.

Vänsterpartiet har vid ett flertal tillfällen motionerat om att regeringen bör tillsätta en utredning med syfte att ta fram en ny finansieringsmodell för public service som både garanterar en långsiktigt hållbar finansiering och public service oberoende. I våras beslutade riksdagen, genom ett tillkännagivande som bl.a. grundades på vår motion, att en utredning av radio- och tv-avgiften bör komma till stånd i god tid inför nästa tillståndsperiod 2020. Regeringen har genom årets budgetproposition meddelat att de avser att återkomma i frågan. Vänsterpartiet kommer att följa denna fråga noga.

Evenemangslista

Idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse med sina cirka tre miljoner medlemmar och över en halv miljon ideella ledare. Den förenar, inkluderar och skapar förebilder både för unga och gamla. Idrottsrörelsen har även en viktig roll i värderingsarbete och demokratisk fostran samt bidrar till en positiv utveckling av samhället. Samtidigt stimulerar idrotten många till fysisk aktivitet, vilket främjar folkhälsan. Idrotten är således en viktig del av samhället som ger människor en känsla av sammanhang och kamratskap.

En förutsättning för att idrotten ska kunna vara en bred positiv kraft i samhället är att så många som möjligt också kan ta del av idrottsevenemang i fri tv utan att behöva betala extraavgifter eller dyra abonnemang. Det skapar intresse, kunskap och engagemang. De stora evenemangen som exempelvis OS utgör ett kitt som förenar människor oavsett bakgrund. Det är dessutom inte sällan offentliga medel som ligger till grund för en stor del av de grundläggande satsningarna som i dag sker inom svensk idrott på både grund- och elitnivå.

Riksdagen lämnade 2012 ett tillkännagivande som innebar att regeringen skulle tillsätta en utredning för att avgöra hur en evenemangslista bör utformas. Regeringen lämnade sedan detta uppdrag till Myndigheten för radio och tv som presenterade sin utredning den 15 november 2013.

I maj 2014 gav riksdagen regeringen till känna att den vid den fortsatta beredningen av myndighetens förslag borde beakta vissa synpunkter på förslaget som konstitutionsutskottet anförde. Bland annat att kraven bör skärpas så att en högre andel av allmänheten än den av myndigheten föreslagna får tillgång till de evenemang som listan omfattar. I årets budgetproposition aviserar regeringen att den avser att ge Myndigheten för radio och tv i uppdrag att ta fram ett förslag till evenemangslista med villkor om högre befolkningstäckning än vad som tidigare föreslagits, samt att regeringen avser att återkomma i denna fråga.

I somras köpte Discovery tv-rättigheterna till kommande tre OS och snart väntar upphandlingarna av rättigheterna till andra stora idrottsevenemang under 2020-talet. För att kunna garantera att en så stor del av befolkningen som möjligt ska kunna ta del av dessa evenemang så är det av vikt att en evenemangslista med ett högt täckningskrav snart kan komma på plats. En evenemangslista ska givetvis kunna innehålla fler betydelsefulla evenemang än just de idrottsliga.

Det är också av stor vikt att det finns ett tydligt genus- och jämställdhetstänk vid utformandet av evenemangslistan så att det exempelvis inte faller sig så att det företrädesvis är mäns mästerskap i olika sporter som inkluderas på listan medan motsvarande för kvinnor exkluderas. Vänsterpartiet förutsätter att regeringen som utfäst återkommer i frågan och att detta sker inom en mycket snar framtid.

Grundlagsskydda public service-utbudet

Ändamålet för yttrandefrihetsgrundlagen är att säkra ett fritt meningsutbyte, en fri och allsidig upplysning och ett fritt konstnärligt skapande. I lagens 3 § stadgas att det inte får förekomma att något som är avsett att framföras i ett radioprogram eller en teknisk upptagning först måste granskas av en myndighet eller något annat allmänt organ. Inte heller är det tillåtet för myndigheter och andra allmänna organ att utan stöd i denna grundlag, på grund av det kända eller väntade innehållet i ett radioprogram eller en teknisk upptagning, förbjuda eller hindra dess offentliggörande eller spridning bland allmänheten.

Grundlagen tar dock inte hänsyn till vikten av att befolkningen i Sverige via public service ska kunna få opartisk samhällsinformation, nyheter och smalare program och att dessa även når flertalet av dem som inte har svenska som förstaspråk. Under 2013 fick Grekland uppleva att all public service upphörde inom bara ett par dygns varsel utan att det fanns något annat opartiskt alternativ i etern. Public service har en stark ställning i Sverige idag och även om det i dag förefaller osannolikt att Sverige skulle hamna i samma situation som Grekland så vill vi införa ett grundlagsskydd för att tillförsäkra tillgången till opartisk samhällsinformation, nyheter m.m. via radio och tv. Detta grundlagsskydd bör utformas på ett sådant sätt att det hindrar att public service-uppdraget inskränks men medger en utvidgning av uppdraget för det fall att det skulle bli aktuellt. Det bör därför utredas hur ett grundlagsskydd för public service-uppdraget ska utformas. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Rossana Dinamarca (V)

Torbjörn Björlund (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Karin Rågsjö (V)

Nooshi Dadgostar (V)

Maj Karlsson (V)

Mia Sydow Mölleby (V)